

David Grabijn

Ringo's Testament

De essentie van de jaren zestig

LezersPoort Uitgevers / Haarlem

Inhoud

Vooraf van de uitgever 7

- 1 Villa Spielberg 11
- 2 Wat een dag voor een dagdroom 27
- 3 Nooit meer knielen 32
- 4 Wat de vrijheid kost 42
- 5 Dat waren nog eens jaren 44
- 6 2000 lichtjaren van huis 54
- 7 Nog altijd niet thuisgekomen 57
- 8 Zijn we niet genoeg kwijtgeraakt? 67
- 9 Voelen, doen en dromen 71
- 10 Baby, baby, het is een wilde wereld 76
- 11 Het labrynt 79
- 12 Blijf je vannacht? 92
- 13 Het leven op de linkerrijbaan 94
- 14 Vijanden en idolen 95
- 15 Verf het maar allemaal zwart 100
- 16 Tien jaar in een kleine cel 100
- 17 Maak ik het testament op van mijn jeugd 104
- 18 Onvoltooide revolutie 109
- 19 Met een beetje hulp van mijn vrienden 122
- 20 Strawberry fields 124
- 21 Als de muziek ophoudt, doe dan het licht maar uit 131
- 22 Grafkransen van rozen of sperziebonen 133
- 23 Ga van mijn wolkje af 137
- 24 Manifestament 138
- 25 Als de rook om je hoofd is verdwenen 145
- 26 Tegen de klok 145
- 27 Ginds mag niemand anders mijn hand vasthouden dan jij 152
- 28 Weer de weg op 168
- Aantekeningen bij elk hoofdstuk 173
- Nawoord van de schrijver 189
- Korte bio 190

Vooraf

De toekomst van de jaren zestig

Vandaag staat in de schaduwen van morgen en gisteren. Ja, denk daar maar eens over na. Maar wat zijn tijdsaanduidingen anders dan vluchtige markeringen die zich niet strikt aan de kalender houden?

Is de naoorlogse geboortegolf nu eens uitgeraasd? Zijn de eendeloze jaren zestig vandaag eindelijk voorbij? Dat hangt er helemaal vanaf. De tijdgeest is veranderd van tolerant en onschuldig naar angstig en hard. Was het vroeger zo dat je rustig met muziek, drugs en relaties kon experimenteren, tegenwoordig is deze speelruimte beperkt door gebrek aan fantasie en door de risico's. De kleine, zorgzame samenleving, waarbinnen de jaren-zestig-generatie zich kon ontwikkelen, wordt in rap tempo en met de hartelijke steun van onze overheden ingewisseld voor een grote boze wereld waarin iedereen maar voor zichzelf moet opkomen. Dat lukt natuurlijk alleen als je geld hebt en brutaal bent. In zoverre is de periode van de vrolijke revolutie echt wel verleden tijd.

Maar anderzijds sleept dit befaamde of beruchte tijdperk zich als het ware nog altijd voort. Er is een groeiende aandacht voor milieuproblemen, gezondheid, armoede in de wereld en de uitputting van onze energiebronnen. Dit verschijnsel wortelt ongetwijfeld precies in die revolutionaire jaren. Maar je zou ook kunnen zeggen dat de aandacht in de jaren zestig voor de eigen persoonlijke ontwikkeling van de mensen uiteindelijk heeft geleid tot de ontwrichte, egoïstische maatschappij waarin we nu zitten en dat dus ook in dat opzicht deze jaren nog niet aan ons voorbij zijn gegaan. Kortom, het is misschien geen luxe om eens te kijken of de idealen van de periode 'zestig' voor de generatie die het betreft en voor de wereld in het algemeen nog iets kunnen betekenen.

Dit verhaal speelt in 2003. De babyboomers zijn de vijftig gepasseerd. We zien een tijdsbeeld dat weinig verschilt van de tijd waarin we vandaag leven. De economische groei hapert. Mensen verliezen hun baan en doen minder boodschappen. Alleen de topsalarissen stijgen nog. De aandelenmarkt heeft het moeilijk. Amerikanen en Britten vallen in dat jaar Irak binnen en in Europa is men het er onderling niet over eens of dat een goed idee is. De terreurdreigingen zijn er niet kleiner op geworden. De armoede- en milieuproblemen ook al niet. De wereld houdt zijn adem in.

We gaan op reis om eens wat afstand te nemen. De zomer van 2003 is wat Nederland betreft de warmste sinds 1947, toen de geboortegolf zo'n beetje piekte. In de rest van Europa is het nog veel warmer. En juist in die zomer komt op een heuvel in Toscane een stel bijna-zestigers bijeen om het eens over de jaren zestig te hebben. Kruipen deze oude babyboomers terug naar een warme schoot om opnieuw te beginnen? Een wedergeboorte dus? Misschien reïncarneren ze straks in een nieuwe opstandige generatie? Of strijken ze voorgoed de vlag? Dreigen ze de boot te missen en aan welke steiger ligt die boot dan wel?

Lees het verhaal van een kleine groep gewone ongewone mensen die de jaren zestig hebben meegemaakt en hardhandig met de moderne werkelijkheid worden geconfronteerd.

Moge de lezer iets herkennen!

De uitgever

p.s. Achterin het boek staan aantekeningen per hoofdstuk voor mensen die onbevangen aan dit boek zijn begonnen maar hier en daar stuiten op namen als Hannibal, Habermas en Hare Krishna en er een kleinigheid over willen weten.

In de eerste maanden van 2003 benadert Simon Nitzsche een aantal investeerders, vrienden en anderen voor een project dat zijn levenswerk moet gaan worden. 's Zomers nodigt hij enkele mensen uit op een mooie plek in een landelijke omgeving ten einde zich verder te laten inspireren.

1 Villa Spielberg

'Een ode?'

'Ja, een ode, een hoerverhaal, een eerbetoon of hoe heet zoiets, gewoon positief, weet je, het waren toch fantastische jaren, of niet dan?'

Twee mannen lopen in de regen over een weg vol kuilen en stenen. Ze zijn al wat ouder, ergens in de vijftig. Het zijn mannen die de jaren zestig van de vorige eeuw bewust hebben meegemaakt. Ze zien zichzelf nog altijd meer als jongens dan als mannen of heren. Maar het zijn natuurlijk gewoon mannen. Of heren.

'Een ode aan wat dan?'

'Aan de vrijheid.'

'Vrijheid?'

'Vrijheid.'

Ze lopen langzaam. De weg stijgt en ze moeten af en toe om plassen heen. Langs de weg staan wat bomen en struiken. Er zijn geen huizen en het regent zachtjes, maar onophoudelijk.

'Ik denk dat we toch een taxi hadden moeten nemen.'

'Ach, het is maar vier kilometer naar het huis.'

'Ik word nat. En mijn schoenen zijn hier niet op gemaakt.'

'Je hebt geen paraplu in je rugzak?'

'Nee.'

Ze lopen allebei met een rugzak. De rugzak van Wilbert is oud en versleten. Die van Bob ziet er nog fris uit. Wilbert en Bob zijn met een aantal anderen uitgenodigd in een landhuis in het zuiden van Toscane voor een bijeenkomst rond het thema 'jaren zestig'. Het gaat om verkenningen voor een film. Alle onkosten worden betaald.

Wilbert is in Bologna uit de trein gestapt op zoek naar koffie en een broodje. Toen hij terugkwam op het perron merkte hij dat de trein zonder hem was vertrokken.

De deelnemers hebben een maand tevoren elk een lijstje gekregen met ieders namen en adresgegevens. Bob had een paar mensen gebeld en toen besloten om samen met Wilbert de nachttrein te nemen.

En zo kwam het dat toen Bob in de trein wakker werd uit een dutje, hij constateerde dat Wilbert was verdwenen. Na een minuut of twintig sloot Bob uit dat Wilbert alleen maar even naar de wc was. Aan de andere kant, zijn bagage stond er nog. Misschien was Wilbert tegen een kennis aangelopen. Of tegen een mooie meid. Je wist nooit. Toen de trein het station van Florence binnenreed en Wilbert nog altijd niet was komen opdagen, trok Bob de conclusie dat Wilbert zoek was. Hij liep vergeefs de hele trein langs, droeg daarna de twee rugzakken naar buiten en ging op het perron zitten wachten. Hij wist dat Wilbert een draagbaar telefoontje had, maar zelf had hij er geen en bovendien zat Wilberts telefoontje duidelijk zichtbaar in een half open zijzakje van diens rugzak. Hij kocht een Engelstalige krant en las over de toestand in Irak, bosbranden in Zuid-Frankrijk, terroristen op Corsica en een bekende artiest die was verdwenen. Bob schreef ook het begin van een liedje over treinen. Ten slotte installeerde hij zich op een stationsterrasje. Anderhalf uur later wandelde Wilbert over het perron op Bob af.

‘Dank voor het wachten,’ zei Wilbert.

‘Niets te danken. Er zijn ergere plekken om op een terrasje te zitten.’

Later op de dag arriveren ze met een bus in het plaatsje Palazuolo. Ze zijn nu vlak bij hun bestemming. Na een uitgebreide zit op een caféterras lopen ze over een verlaten weg omhoog.

‘Maar die ode, hè.’

‘Ja.’

‘Nou, die ode, moet dat echt? Het was een mooie tijd, maar dat

was het dan, zou ik zeggen. Ik heb het toen naar mijn zin gehad, maar voorbij is voorbij. Misschien maak je het kapot als je het allemaal gaat opkloppen en mooi maken.'

'Jij maakt toch wel eens een liedje over iets wat je mooi vindt?'

'Ja, ook wel eens over iets waar ik van baal, trouwens.'

'Dan kun je toch ook een ode brengen aan de jaren zestig? Maar de kunst is natuurlijk dat je het zó doet, dat die tijd overeind blijft.'

'Overeind?'

'Ja, zodat die mooie jaren hun eigen standbeeld kunnen zijn. Waar je tegenop kunt kijken als de grote inspiratie voor zoveel jonge mensen. Als oervader of oermoeder, nee, als de baarmoeder van je dromen, als het richtpunt, nee het ijkpunt van je gedachten. Daar zou je toch een prachtige song over kunnen maken?'

'Ho, ho, wacht even. Ik ben een moderne Nederlandse songschrijver, dus ik mag niet uitbundig zijn. Als ik één regel blij ben, moet ik daarop meteen vijftien regels ironie en twijfel laten volgen. Na een dag zon komen drie weken zure regen.'

'Ach joh, hou toch op. Niemand zegt dat je niet vijftien regels blij kunt zijn als jij daar zin in hebt.'

'Nee, maar dan worden er geen plaatjes van verkocht. Kom nou toch, man. Wees toch 's reëel.'

'Jij knielt voor de commercie. In de jaren zestig knielden we nergens voor.'

Bob haalt zijn schouders op en probeert een sigaret op te steken. Hij struikelt bijna door de zoveelste grote kuil in de weg. Het is opgehouden met regenen, maar zijn lucifers zijn klad geworden in de zak van zijn spijkerjack.

'Zeg, Wilbert, dit landschap, weet je waar het me aan doet denken?'

'Nou?'

'Aan Kosovo.'

'Ben jij daar geweest dan?'

'Nee, wel eens op tv gezien.'

'Oh.'

De sigaret brandt. Wilbert gaat staan wateren aan de kant van de

weg. Over zijn schouder roept hij: 'We zijn er bijna, ik zie een huis.'

'Benieuwd of die Simon er is. Aan de telefoon klonk hij vorige maand niet echt geïnteresseerd of er genoeg mensen zouden komen en wat voor mensen. Hij moest nog van alles regelen, zei hij. Maar ja, het is zijn feestje,' zegt Bob.

'Tegen mij zei hij dat we speciaal waren uitgezocht en aanbevolen, maar dat ik wel snel ja of nee moest zeggen. Nou had ik toevallig toch tijd over, dus ik heb maar ja gezegd.'

'En ik was nog niet op vakantie geweest, dus ik kon het wel plooiën. Maar ik vraag me nog steeds af waarom wij zijn aangezocht. Ik ben maar een gewone muzikant en jij, wat ben jij nou eigenlijk, Wilbert?'

'Dit huis kan het niet zijn,' zegt Wilbert als ze bij het huis zijn gekomen dat hij eerder heeft zien liggen. De luiken zijn gesloten, de poort is dicht en het dak ziet er slecht uit. Er groeien wilde druivenranken over een half ingestorte muur. Het begint intussen laat te worden.

'We lopen nog maar wat verder, vind je niet? Ja, jij bent muzikant en ik ben filosoof.'

'Maar je hebt me in de trein verteld dat je op het platteland woont. Want het adres op het deelnemerslijstje is je logeeraadres voor als je in Nederland bent, zei je.'

'Oh, filosofen kunnen overal wonen, hoor.'

'Dus jij voelt je hier wel thuis, op zo'n niksweggetje, zonder lantaarnpalen en stoepranden? Zonder mensen die langskomen. Geen huizen. Geen geluid. Alleen stenen en prikplanten.'

'Nou, thuis... ik voelde me thuis in de jaren zestig, dat gevoel heb ik nooit meer teruggekregen. Of ik nou op het platteland of in de stad woon, echt thuis voelen is er niet meer bij. Of het nou de Dordogne is, of Den Haag.'

'Vroeger komt nooit meer terug, Wilbert. Je lijkt mijn moeder wel, die zegt ook altijd dat vroeger altijd alles beter was.'

'Volgens mij is dat toch wat anders. Mensen zeggen alleen maar dat alles vroeger beter was als ze geen raad weten met de tijd waarin ze leven. Maar dat is het niet. Wij hebben geen problemen met de moderne tijd. Maar in de jaren van toen waren een heleboel

dingen echt anders en beter. Kun jij geen liedjes zingen uit die tijd?’

‘Dat kan ik. Maar ik moet er een gitaar bij hebben. Of een toetsenbord. Wat wil je horen? Eagles? Beatles? Paul Simon? Joe Jackson?’

‘Ik hoop dat ze in het huis iets hebben waar je muziek op kunt maken.’

‘Vroeger nam ik mijn gitaar altijd mee. Die was eigenlijk het enige dat ik meenam toen ik van huis wegging en naar het zuiden lifte. Ik ben maanden weggeweest. Op straat steeds wat geld verdiend.’

‘Wat zeiden ze thuis?’

‘Dat weet ik niet meer. Je stond er niet bij stil. Je moest gewoon weg. Mijn vader heeft me laatst wel verteld dat ze in angst gezeten hebben en dat ze die twee kaarten die ik gestuurd heb al die jaren bij hun spaarbankboekje bewaard hebben.’

‘Je was maanden weg en je stuurde maar twee kaartjes?’

‘Ja, maar niet toen ik de eerste keer wegging, toen heb ik geloof ik niks gestuurd. Ik heb, zei mijn vader, al die keren dat ik weg was, maar twee keer een kaart gestuurd.’

‘En je hebt zelf geen kinderen?’

‘Nee, niet dat ik weet. Jij wel?’

‘Ja, een zoon van 35.’

‘Oud.’

‘Ach.’

‘Is hij al het huis uit?’ Bob schopt tegen een steentje dat van de weg raakt en in de diepte verdwijnt. De weg loopt nu steeds meer omhoog.

‘Ja, natuurlijk is hij het huis uit. Of hij kaarten stuurt wanneer hij vakantie heeft, dat weet ik niet. Zou ik aan zijn moeder moeten vragen. Ik geloof dat hij ergens op zijn vijftiengste het huis uit gegaan is. Heeft nu zelf kinderen.’

‘Opa?’

‘Ja, ik ben dus opa. Maar ik zie zijn kinderen nooit. Wonen te ver weg. Weet je, Bob, toen ik uit huis ging, was ik de oudste en ik had een broer en twee zussen. Ik was altijd bij mijn vrienden. Bleef wel eens een nacht weg en dan waren mijn ouders in alle staten. Ik begreep niet waar ze het over hadden. Bovendien zat ik

Aantekeningen

Je vindt hier per hoofdstuk, voorzover van toepassing, op alfabetische volgorde een aantal namen en begrippen iets nader verklaard.

De hoofdpersonen in dit verhaal zijn Simon Nitzsche (56), Wilbert Duynders (55), Bob Berlevoet (55), Michèle Burg (50), Marja Stuiverne (49), Daniël Sanova (54) en Jan Zand (59).

1 Villa Spielberg

Hoofdstuktitel doet wellicht denken aan *De Toverberg* (Thomas Mann, over verveling en verval), maar zeker aan Steven Spielberg (regisseur van o.a. *Jurassic Parc* en *Saving Private Ryan*). Zie aantekening bij Dante.

Beach Boys: opgericht in 1961 door broers Brian en Denis Wilson, hun neef Mike Love en vriend Al Jardine; zongen harmonieus over zand, zee en auto's.

Beatles (John Lennon, Paul McCartney, George Harrison en Ringo Starr): veruit de belangrijkste popgroep uit de vorige eeuw en dat is des te opmerkelijker, omdat ze als groep maar kort bestonden: eerste hit in 1962, laatste live optreden in '66 en opgeheven in 1970.

Camus, Albert, gestorven in 1960, ernstig schrijver over de zin van het bestaan.

Chopin, Frédéric, 117 jaar dood in '66, componist van romantische pianomuziek.

Dante, Alighieri, overleden in 1321, klimt in zijn eigen *Goddelijke Komedie* de louteringsberg op, richting paradijs.

Donovan Leitch, 19 in '66, eigenzinnige popzanger met vriendelijk geluid.

Dylan, Bob, 25 in '66, dichter/zanger/componist van folk- en rockmuziek met enorme invloed.

Eagles, The, begonnen in 1971, toen de bandleden een jaar of 25 waren, ze stopten in 1982.

Nawoord

Eigenlijk gaat het natuurlijk niet om die jaren zestig, maar om vandaag en de toekomst. Het kan interessant zijn om te bekijken hoe een generatieconflict uit de hand kon lopen en hoe dat nog steeds gevolgen heeft in het leven van iedereen die vandaag leeft, maar wat doen we vervolgens met de analyse? Heeft Simon de goede weg te pakken? In het 'woord vooraf' was sprake van het missen van een boot. Heeft Simon de boot op tijd gevonden?

Ten eerste is er de grote groep van mensen die in de jaren vlak na de Tweede Wereldoorlog zijn geboren, alleen in Nederland waren dat er al één miljoen. Die mensen werden volwassen in de jaren zestig en je vindt er weinig die niet aan die tijd terugdenken met iets van nostalgie en heimwee. Velen van hen hebben nu alle tijd en je zult ze de kost geven die zich afvragen wat die jaren betekenden en of ze de komende jaren misschien de levensvervulling vinden die toen nabij leek, maar hun wellicht ontging.

Ten tweede is er de maatschappij die als je de geschiedschrijvers en de professoren moet geloven al sinds begin vorige eeuw op drift is en smacht naar richting en leiding. Nu grootouders met hun kleinkinderen e-mailen en iedereen van elke leeftijd zo'n beetje alles doet waar men zin in heeft, zijn er nauwelijks nog echte generatieconflicten of vitale ideologieën. Het enige wat in de wereld en het leven nog een algemene richting aangeeft, is de economie, maar je hebt er als enkeling niet zo gek veel invloed op en eigenlijk heb je er ook weinig houvast aan. Krijg je morgen promotie of word je ontslagen?

Simon vindt dat hij vanuit zijn innerlijke werkelijkheid aan zijn project moet werken. Zijn grote dromen en idealen zijn misschien vervlogen, maar hij voelt aan dat hij kan en moet thuiskomen bij de rest van de wereld. Zijn generatie is niet uniek meer.

Als er nog idealen zijn, vrede bijvoorbeeld, of menselijkheid, dan wordt daar allang aan gewerkt. Het is nu alleen nog een kwestie van opnieuw invoegen in de tegenstroom.

Dit is het derde boek in een reeks. Eerder belandden we in de aanloop naar en de bittere werkelijkheid van de Tweede Wereldoorlog (*Madelena's Bed*). Na de bevrijdende geboortegolf vertoefden we onder de slagschaduw van die oorlog in de pittige jaren vijftig (*Rome's Schroevendraaiers*). In *Ringo's Testament* sprongen we zojuist vanuit het heden even terug naar de magische jaren zestig. Straks, in deel vier, lift een jongeman over stoffige autowegen naar de idealen die gekleurd zijn door het tijdsbeeld van de jaren zeventig. Hij doet opmerkelijke ervaringen op in *Rioja voor de ziel*. Wel, beste lezer, blijf lezen, blijf vinden en kom, als het even kan, thuis in je tijd.

David Grabijn

Korte bio

De auteur studeerde sociale wetenschappen in Amsterdam en werkte onder meer als redacteur en als muzikuitgever.

In dezelfde serie van dezelfde auteur:

(vanaf najaar 2004 elk halfjaar een volgend,
ook afzonderlijk te lezen, boek)

Madelena's Bed

Het mythisch voorspel / De tweede wereldoorlog

Rome's Schroevendraaiers

Afbrokkelende structuren / Jaren vijftig

Rioja Voor De Ziel

Idealen / Jaren zeventig

De Pijnbank Van Het Geluk

De samenleving in therapie / Jaren tachtig

Garage Tibet

Ondernemers op pad / Jaren negentig

Mirrari's Redding

De toekomst is er al / De nieuwe eeuw